

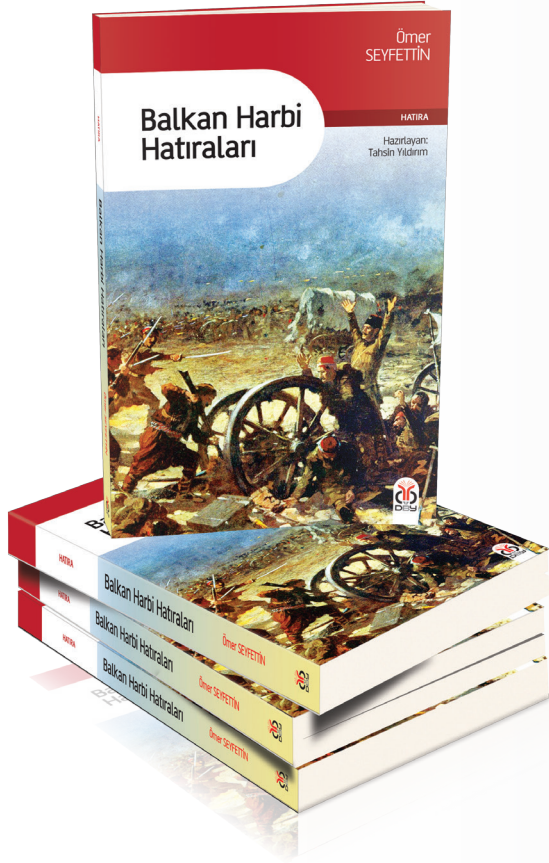
Ömer
SEYFETTİN

Balkan Harbi Hatıraları

HATIRA

Hazırlayan:
Tahsin Yıldırım

Balkan Harbi Hatıraları

HATIRA

Ömer Seyfettin

Hazırlayan
Tahsin Yıldırım

Balkan Harbi Hatıraları

Ömer Seyfettin

© DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI, 2011-2016

DBY: 7

Hatıra: 7

ISBN: 978-605-88002-1-2

Sertifika No: 18188

Birinci Baskı: Nisan 2011

Üçüncü Baskı: Mart 2016

Hazırlayan:

Tahsin Yıldırım

Editör:

Ersan Güngör

Yayın Yönetmeni:

İrfan Güngörür

Sayfa Düzeni:

DBY Ajans

Kapak Tasarımı:

Sercan Arslan

Baskı/Cilt:

Şenyıldız Yay. Matbaacılık Ltd. Şti.

Gümüşsuyu Cad. Işık Sanayi Sitesi No: 19/102

Topkapı / İstanbul Tel: +90 212 483 47 91

Sertifika No: 11964

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Ömer Seyfettin, Balkan Harbi Hatıraları Hazırlayan: Tahsin Yıldırım

ISBN: 978-605-88002-1-2 Ebat: 12,0 x 19,5 cm 214 s.

1. Ömer Seyfettin 2. Hatıra 3. Balkan Harbi

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4

Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul

Tel. - Faks: +90 212 526 98 06

www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

İçindekiler

• Sunuş.....	7
• Ömer Seyfettin'e Dair	11
Hayatı	11
Edebi Şahsiyeti	23
Eserlerinde Balkanlar.....	29
Eserleri.....	37
• Balkan Harpleri	41
Giriş	41
Balkan Harbi Öncesi Durum.....	43
Sultan Reşad'ın Rumeli Seyahati.....	45
Balkan İttifakı'nın Oluşması ve Osmanlı Devleti	46
Abdülhamid'e Göre Balkan İttifakı ve Harbin Başlama Nedeni ..51	
Bir Gazetecinin Gözünden Balkan İttifakı	53
I. Balkan Harbi'nin Sebepleri.....	55
Trablusgarp Savaşı	57
Balkan İttifakı'nın Osmanlı'ya Notası	60
Yeni Bir Savaşa Girmeme Çabaları.....	63
Savaşa Giden Yolda Öğrenci Eylemleri	64
Uşi Antlaşması	68
I. Balkan Harbi'nde Seferberlik ve Harp İlanı.....	68
Balkan Harbi'nde Tarafların Askeri Gücü	70
I. Balkan Harbi'nin Seyri.....	74
Babiâli Baskını.....	75

Selanik'in Düşme Tehlikesi ve Abdülhamid'in Tavrı.....	81
Yunanistan'ın Ege Adaları'ndan Bazılarını İşgali.....	84
Londra Antlaşması	85
İktidar Değişikliği Beklentisi.....	87
Yabancı Bir Askerin Gözünden Yenilginin Sebepleri.....	88
Yenilginin İşareti: Ordunun Siyasallaşması.....	92
Yiyecek Bulamayan Osmanlı Askerleri.....	93
Avrupalıların İkiyüzlülüğü	95
Balkan Harbi Yenilgisi	98
I. Balkan Harbi'nin Sonuçları.....	99
Balkan Harbi Sonrası Anadolu'ya Göçler.....	101
Göçmenlerin İskânı	104
Batı Trakya Geçiçi Hükümeti.....	106
II. Balkan Harbi	108
II. Balkan Harbi'ni Sona Erdiren Antlaşmalar	109
Bükreş Antlaşması	109
İstanbul Antlaşması	111
Atina Antlaşması	114
İstanbul Antlaşması	114
İmparatorluğun Gözyaşları	115
Sonuç.....	119
• Balkan Harbi Hatıraları	121
Sınır Boylarında.....	123
Balkan Cephelerinde Geçen Günler.....	129
Esaret Günleri	165
• Ekler	179
Hudut Oyunu.....	181
Borazan Bekir.....	187
Ali Canip'e Mektuplar	191
Zorla Hastalık.....	199
• Dizin	205

Sunuş

Ömer Seyfettin, şair, hikâyeci, fikir ve siyaset adamı, asker, öğretmen, nazariyatçı ve tenkitçi yönüyle Tanzimat'tan sonraki Türk edebiyatının ve düşünce dünyasının göz ardı edilemeyecek önemli bir şahsiyettir. Hakkı Süha Gezgin'in ifadesi ile o, "*Dalları meyvelerinin ağırlığı ile esneyip sarkmış bir ağaçtı.*"¹ Ömer Seyfettin'in otuz altı yıllık hayatında ortaya koyduğu birçok hikâye, tiyatro eseri, bazıları tamamlanmayan roman, masal, şiir, makale, mensure, fıkra, tuttuğu günlükler ve hatıralar ile tercümeleleri gerek hayatta iken gerekse vefatından sonra yayınlanmıştır.

Türkiye'de kitapları en çok basılan ve okunan yazarlarımızdandır Ömer Seyfettin. Hikâyelerinin dışında fikir kitapları ve tercümeleleri, şiir ve hatıraları ile günlükleri de vardır. Bu hatıralarından biri de size sunduğumuz "*Balkan Harbi Hatıraları*"dır. Günlük şeklinde yazılmıştır. Ömer Seyfettin'in Balkan Harbi yıllarında tuttuğu günlük, ölümünden sonra Ni-yazi Ahmet Banoğlu tarafından bulunup *Hayat* mecmuasının

¹ Hakkı Süha Gezgin, *Edebi Portreler*, Haz: Beşir Ayyazoğlu, Timaş Yay., İstanbul, 1999, s. 234.

12 Ocak 1967 tarihli 3. sayısı ile 23 Mart 1967 tarihli 13. sayıları arasında tefrika edilmiştir.

Ömer Seyfettin zamanımıza ulaşan haliyle bu günlüğe 27 Eylül 1328 [10 Ekim 1912] tarihinde Selanik'te başlamış ve 15 Teşrinisani [28 Kasım 1913] tarihinde esir tutulduğu Yunanistan'ın Naflion kasabasında "*Necat isminde bir vapur geldi.*" diye yazarak son vermiştir.

Elinizdeki kitap dört bölümden oluşmaktadır: İlk bölümde Ömer Seyfettin'in hayatı, sanatı, eserleri ve eserlerinde Balkanlar ile ilgili yazılar; ikinci bölümde, Balkan Harplerinin kısa tarihi; üçüncü bölümde, Ömer Seyfettin'in Balkan Harbi Hatıraları; son bölümde ise konuyu tamamlayıcı yazılar yer almaktadır. Son bölümde yer alan ilk iki yazı, Ömer Seyfettin'in İbrahim Alaattin Gövsa ve Kenan Hulusi Koray'ın anlatımlarından oluşmaktadır. Bu bölümde ayrıca, Ömer Seyfettin'in Balkan Harplerinde ve esareti döneminde Ali Canip Yöntem'e gönderdiği mektuplar da yer almaktadır.

Eserin diline ve imlasına müdahale edilmemiştir. Anlamı bilinmeyen ya da açıklanma ihtiyacı duyulan kelime, kavram, yer ve şahıs adları izah edilmiştir. Kitapta yer alıp tefrika metinde yer almayan bazı başlıklar tarafımızdan konmuştur.

Eser kitaplaşırken yardımlarını gördüğüm Sayın İbrahim Öztürkçü'ye Sayın İsmail Toluay'a, Sayın Serkan Metin'e ve bazı kaynakları bana ulaştıran Sayın Zihni Engin Keleş'e hasaten teşekkür borçluyum. Kitabın kültür hayatımıza faydası en büyük temennimdir.

Tahsin Yıldırım
Çamlıca / 15 Mart 2011

Ömer Seyfettin'e
Dair

Ömer Seyfettin'e Dair

Hayatı

Ömer Seyfettin, “11 Mart 1884 günü -Rûmî takvimle 28 Şubat 1299- Balıkesir’in Gönen ilçesinde doğdu.”² Ömer Seyfettin’in ilerleyen yaşlarında Gönen özlemine ve çocukluk hatıralarını eserlerine yansıttığını görmekteyiz. Çocukluk hatıralarına dayanarak yazdığı hikâyelerinde içten ve gerçekçi bir üslup kullanmıştır. Ömer Seyfettin’in “İlk Namaz”³ hikâyesi, Gönen devresini ve annesini anlattığı hikâyelerden biridir.

Babası Ömer Şevki Bey’in Kafkasya Türklerinden olduğu ifade edilmektedir. Ancak babasının başka milletlerden

² Müjgân Cunbur, “Ömer Seyfettin’in Hayatı ve Eserleri”, *Doğumunun Yüzüncü Yılında Ömer Seyfettin*, AKDITYK Yayını, Ankara 1992, s. 1

³ “Hikâye, ilk kez 28 Ocak 1905’te İzmir’de yayınlanır. Hikâyenin Latin alfabesi ile yayınlanması ilk yayınlanışından elli dört yıl sonra 1963’te Tahir Alangu himmetiyledir.” [Necati Mert, *Ömer Seyfettin*, Kaknüs Yayınları, İstanbul, 2004, s. 458]

olabileceğine dair kanaatler de vardır.⁴ Ömer Seyfettin “Kaşağı” hikâyesinde babasından, “Babam pek sertti. Bir bakışından ödümüz kopardı.” diyerek bahsetmektedir.

Annesi Fatma Hanım ise İsfendiyaroğullarından Ankaralı Topçu Kaymakamı Mehmet Bey’in kızıdır. Mutlu bir çocukluk geçiren Ömer Seyfettin’in hayatında, annesi çok önemli yer tutar. Fatma Hanım’a duyduğu sevgiyi “İlk Namaz” adlı öyküsünde şu cümlelerle ifade eder:

...Şimdi muhit-i tesellisinden ne kadar uzak bulunduğum annem, dünyada en sevdiğim, dünyada yegâne perestiş ettiğim bu vücut-ı muhterem, iste der hatır ediyorum, on beş sene evvel beni ilk sabah namazına kaldırmış idi...

Yine aynı öyküde, annesini başında yeşil örtüsüyle Kur’an okuyan bir meleğe benzetir.

Ömer Seyfettin, ikisi küçük yaşlarda vefat eden dört çocuklu bir ailenin çocuğudur. Tahir Alangu, 1953 yılı Kasım ayında Kadıköy, Mısırlıoğlu–Süleyman Bey Sokağı’ndaki evinde ziyaret ettiği Ömer Seyfettin’in ablası Güzide Hanım’dan, dört yaşında kuşpalazından ölen kardeşleri Hasan’dan başka, yine küçük yaşta ölen kardeşlerinin olduğunu öğrenir. Tahir Alangu, hikâyede bahsedilen kız kardeşin, bu ölen kardeşlerden biri olabileceğine dikkat çeker.⁵

Ömer Seyfettin çocukluğunu “And” öyküsünde anlattığı “...Büyük bir bahçe... Ortasında köşk tarzında yapılmış

⁴ Tahir Alangu, *Ömer Seyfeddin Ülkücü Bir Yazarın Romanı*, May Yayınları, İstanbul, 1968, s. 42-43.

⁵ Tahir Alangu, *Ömer Seyfeddin Ülkücü Bir Yazarın Romanı*, May Yayınları, İstanbul, 1968, s. 26

Ömer Seyfettin'in *Şiirleri* adı altında 1972'de yayınlanmıştır. Eserleri '*Bütün Eserleri*' başlığında Muzaffer Uyguner tarafından derlenerek Bilgi Yayınevi tarafından yeniden basılmıştır. Bu derleme çalışmalarından sonra –şimdilik- en derli toplu ve düzenli çalışmayı Prof. Dr. Hülya Argunşah yapmıştır. Bu çalışmayı Dergâh Yayınları '*Bütün Eserleri*' başlığında yayınlamıştır. Bu dizide Ömer Seyfettin'in hikâyelerine, makalelerine, şiirlerine, mensur şiirlerine, fıkralarına, hatıralarına, mektuplarına ve tercümelerine mümkün mertebe eksiksiz yer verilmiştir.

Balkan Harpleri

Balkan Harplerine Dair

Giriş

Osmanlı Devleti 1839 Tanzimat Fermanı'nın ilanı ile büyük güçlerle olan ilişkilerine yeni bir boyut kazandırmıştır. 1856 tarihli Paris Konferansı'nda büyük güçler Osmanlı Devleti'ne Rusya karşısında destek olmuşlardı. Fakat bu konferansın kararları 1870'ten itibaren Rusya tarafından ihlal edilmeye başlanmıştır. Özellikle 1871 senesinde Fransa-Prusya arasındaki savaşta, Fransa'nın yenilgisiyle birlikte Almanya güçlü bir devlet olarak ortaya çıkmıştı. Bunun sonucunda da Avrupa'nın güç dengesi ve uyumu bozulmuştu. Avrupa'daki güç dengesinin değişmesiyle birlikte Rusya, Osmanlı Devleti'ne karşı harekete geçmeye başlamıştı. Avrupa'da yeni dengeler oluşurken bu tarihe kadar özellikle İngiltere tarafından kısmen ve işine geldiği zaman desteklenmiş olan Osmanlı Devleti yavaş yavaş dış siyasette yalnızlığa itilmiştir.

1683 Viyana kuşatmasının yenilgisiyle başlayan Osmanlı dış politikasındaki gerileme, 1877-1878 [93 Harbi] bozgunundan sonra büyük boyutlara ulaşmıştı. Artık Osmanlı dış politikasındaki esas nokta, eldeki toprakları mümkün olduğunca

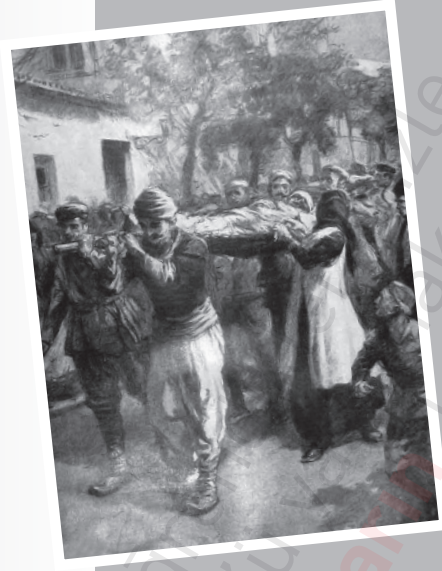
kaybetmemektir. II. Abdülhamid'in tahta çıkmasından kısa bir süre sonra başlayan Osmanlı-Rus Savaşı, Osmanlı Devleti'nin Anayasal düzene geçişini ertelemişti. 93 Harbi'nin devam ettiği sıralarda Kanunu-i Esasi'yi yürürlükten kaldıran padişah, savaş sonrasında yönetimi kendi elinde toplayarak mevcut sorunları önlemeye çalışmıştı.

93 Harbi'nden sonra Osmanlı Devleti'nin Avrupa devletleriyle ilişkileri farklı bir boyuta girmişti. İngiltere, Osmanlı Devleti'nin Rusya karşısında aldığı yenilgiyle artık, Osmanlı toprak bütünlüğünü koruma politikasını değiştirmiş ve menfaatleri hareket etmeye başlamıştı.

Bütün feragat ve kahramanlığa rağmen, 93 Harbi olarak bilinen bu vakitsiz savaş, aleyhimize neticelenmiş ve milletçe çok acı günlere katlanılmıştır. Bu acı günler bir yana, Balkanlar'daki yüzyıllardır devam eden Türk hâkimiyeti kaybolmuş, Türkler azınlık durumuna düşmüş ve tarihin kaydettiği büyük bir göç ile Balkan Türkleri, ecdâd yadigarı toprakları kitleler halinde terk etmişlerdir. Bu savaş sonunda Osmanlı, gerek batıda gerekse doğuda birçok yeri terk etmiştir.

93 Harbi'nden sonra, II. Abdülhamid Balkanlar'da kalan toprakları korumayı amaçlayan bir politika izlemiştir. II. Abdülhamid politikasını, Avrupa'nın büyük devletleri arasındaki rekabet ile Balkan ulusları arasındaki düşmanlık üzerine kurmuştur. Sultan Abdülhamid, Balkan milletleri arasındaki anlaşmazlıkları körükleyerek, onların Osmanlı'ya karşı birleşmemelerini iktidarı döneminde başarmıştır. Ancak 1911 sonrasında gerek Osmanlı'nın iç yapısı, gerekse Avrupalı devletlerin hesapları, Osmanlı Devleti'nin planlarını alt üst etmiştir. Yaşananlar, Osmanlı'nın ön görmediği bir şekilde gelişince Balkan Harplerine zemin hazırlanmıştır.

- 2- Balkanlar'ın haritasında önemli değişiklikler olmuş Osmanlı ve Bulgaristan topraklarının önemli bir bölümü el değiştirmiştir.
- 3- Balkan Harplerindeki başarısızlık Osmanlı ordusunda yeni düzenlemelerin yapılmasına neden olmuştur.
- 4- Osmanlı Devleti'nin sosyal ve ekonomik çöküşü hızlanmıştır.
- 5- Bulgaristan'ın diğer Balkan devletleri ve Rusya ile arası açılmıştır. Bu durum Bulgaristan'ı Avusturya ile Osmanlı Devleti'ne yaklaştırmıştır.

Balkan Harbi Hatıraları

Sınır Boylarında¹⁴²

27 Eylül 1328 [10 Ekim 1912], Selanik

Dün Karaburun'dan geldik. Galiba bu gece şimendifere bineceğiz. Karadağ ilân-ı harp etti. Bulgaristan ve Sırbistan henüz susuyorlar. Kimi gördümse:

-Mutlaka harp olacak!...diyor.

Ben hâlâ ümit etmiyorum. Niçin harp olacak? Balkan hükümetlerinin istedikleri verildikten sonra harbe ne hacet? Buna aklım ermiyor. Otuz dokuzuncu alayın üçüncü taburundayım. Askerî hastanenin arkasındaki viranelikte oturuyoruz. Çadırlarımız intizamsız fasılalarla kurulmuş. Yüzbaşım Faik Efendi, Selanikli. Kısa, tombul, kuvvetli bir çocuk.

¹⁴² Ömer Seyfettin'in "*Balkan Harbi Hatıraları*"nı Niyazi Ahmet Banoğlu bulmuş ve *Hayat dergisi*, S. 3, 12 Ocak 1967, s. 13-15; S. 4, 19 Ocak 1967, s. 12-13; S. 5, 26 Ocak 1967, S. 8-9; S. 6, 2 Şubat 1967, s. 12-13; S. 7, 9 Şubat 1967, S. 20-21; S. 8, 16 Şubat 1967, s. 28-29; S. 9, 23 Şubat 1967, s. 16-17; s. 10, 2 Mart 1967, s. 28-29; S. 11, 9 Mart 1967, s. 28-29; s. 12, 16 Mart 1967, s. 33-34; S. 13, 23 Mart 1967, s. 29-30'da yayınlamıştır.

Lakırdı söylerken sesi titriyor. Bu hâl kalbinin iyiliğine, yani ruhunun hafifliğine delâlet eder. Terbiye ve harekâtı askerî olmaktan ziyade mihanikî. Hemen bütün bölüğü o idare ediyor. Ben daha misafirim. Neferleri tanımıyor, isimlerini bilmiyorum. Demek muharebe olursa son derece münasebet-siz şartlar dâhilinde ateşe gireceğim.

1 Teşrinievvel [14 Ekim 1912]

Ordugâhtayım. Burası, Köprülü'nün iki saat ötesinde bir vadi. Bir yayla... Soğuk ve rutubetli. Hâlâ harbi bekliyoruz. Benim gözlerim ağrıyor, nezleyim. Ne düşünüyör, ne hareket edebiliyorum.

4 Teşrinievvel [17 Ekim 1912], Köprülü

Diyorlar ki "*Harp başladı...*" Fakat kimsenin bir şeyden haberi yok. Ne telgraf geliyor, ne gazete. Bugün nöbetçiyim. Şimdi, yani gece yedide hareket emri verildi. Çavuşlara ve saireye lâzım gelen tembihleri verdim. Yarın Güzeyil'e gideceğiz. Bu küçük bir köymüş.

Umumî harekâta dair bize hiç malûmat verilmiyor. Her gün bir alay emir neşrolunuyorsa da anlamak mümkün değil.

5 Teşrinievvel [18 Ekim 1912]

Bu sabah alayla hareket ettik. Hava güzeldi. Şimdi karargâha geldik. Henüz çadırlar kurulmadı. Ben çok yorgunum. Yorgunluktan biraz başım ağrıyor. Yolda mola ederken bir *Tiuran* gazetesi bulduk. Tarihi 2 Teşrinievvel [15 Ekim 1912] idi. Bulgaristan'ın, Sırbistan'ın münasebetlerini kestiklerini yazıyordu. Hatta Vedranje civarında bir muzafferiyet haber veriyor.

Karadağ'a yine muzafferiyetler...

Yolda küçük bir çiftliğe rast geldik. Yarıcılarını Bulgar olacak. Eski ve viran bir kilisesi var. Etrafında birkaç asker duruyordu. Niçin orada bulduklarını sorduk. Meğerse bir Osmanlı Bulgar neferi çok rakı içmiş. Ve yolda yürürken birden düşmüş ve ölmüş. Çiftlikte papaz aramışlarsa da bulamamışlar. Bizim bölüğe yeni gelen Bulgarlar ölüye doğru soğuk baktılar ve hiçbir teessür göstermeksizin yollarına devam ettiler.

Burada, Güzeyil karargâhında bakalım kaç gün kalacağız?...

Neferlerde büyük bir neşe yok. Zabitler de öyle. Fakat korku ve yeis de yok. Yemek, içmek meselesi güçleşti. Dün yemek ve çorba tuzsuzdu. Köprülü'de tuz bulunmadı. Zabitler candan ve gönülden çalışmıyorlar. Yahut ben öyle görüyorum. Bunun en büyük sebebi amirlerin iktidarsızlıkları... Amirler, hatta karargâh için verdikleri emri bile icra olunmadan değiştiriyorlar. Fırka emrini okudum, güzel yazılmıştı. İnşallah erkânıharplerimiz muktedirdirler.

İşte yorgun ve ümitsiz bir dua...

Erkânıharpler, amirler, kumandanlar, zabitler ne olurlarsa olsunlar, Balkan Harbi'nde ancak bir şekil bulunacaktır.

Ya Bulgarlar bizi ezip geçecekler yahut biz onları ezeceğiz.

Ve bu ezmek hadisesine en az girecek şey de fen, harbin o meşhur fenni olacaktır.

Bu sabah iki nefer gelmiş. Bulgarlar büyük bir kuvvetle Sultantepe'ye hücum etmişler. Yüz elli kişi imişler. Sözde teslim olmuşlar. İki kişi kaçmışlar. Bulgarların buraya üç saat mesafede olduklarını iddia ediyorlar.

Eğer sahi ise bugün yahut yarın çarpışmak muhakkak...

Gündüz saat beşte hareket ettik. Nereye gittiğimizi bilmiyoruz.

Balkan Cephelelerinde Geçen Günler

10 Teşrinievvel [23 Ekim 1912]

Dün buraya gelmiş ve portatif çadırlarımızı kurmuştuk. Top ve tüfek sesleri işittik. Gece hareket emri verildi. Şimdi yola düzüldük. Yine nereye gideceğimizi bilmiyoruz.

Garibi şu ki erkânıharpler de bu muammayı bilmiyor. Yolda bizi görünce şaşırdılar.

Bugün muharebeye girdik. Daha düşmanı görmeden dört kişi mecruh bıraktık. Üçü öldü. Topçuların muhafızız. Topçu mevziinden düşmanın kaçtığını gördük. Ve dürbünle takım çavuşlarımıza gösterdik. O kadar sevindiler ki... Sevinçlerinden avazları çıktığı kadar bağırdılar. Biz boyuna top atıyoruz; fakat onlar niçin atmıyorlar?

Ayın kaç? Bugün ne? Bilmiyorum. Benimle beraber kimse de bilmiyor. Ne felâket yarabbi! Ric'atin, inhizamın

- Ömer!..
- Sorma cancağızım. Bittim... Bittim.
- Bırak Allah aşkına, bir muziplik yahu... Hasta falan de-gilsin.
- Ne muzipliği cancağızım, ne diyorsun sen de?
- Hakkı'nın muzipliği Ömerciğim... Seni zorla hastalığına inandırmak için komplo kurmuş. Hem biliyor musun, benim işim var, gidiyorum ben.
- Ömer birdenbire yatağından doğruldu:
- Ne? dedi. Gidiyorsun ha?.. Beni hasta hasta bırakarak gidiyorsun...
- Ömer! Kardeşim! Billahi yalan!.. Sana oyun etmişler, diyorum.
- Of, başım, başım... Eşekler, hayvanlar... Beni hasta yaptılar ha; beni hasta yaptılar ha...

Dizin

II. Meşrutiyet 17, 25, 30, 46, 50, 51, 55, 56, 59, 62, 63, 67, 69, 71, 72, 78, 80, 82, 91, 100
11 Temmuz 17
1877–1878 [93 Harbi] 41, 42, 43, 64, 101
1913 Türk-Bulgar Mübadelesi 105

A
Abdi Paşa Hanları 133
Abdurrahman Efendi, Maliye Nâzırı 79
Abdül Bey 146
Adalar 46, 114
Ahmed Muhtar Paşa 50, 60, 64, 65, 70, 81
Ahmet Aġaoġlu 21
Ahmet Emin Yalman 58
Ahmet Rasim 22
Aka Gündüz 15, 64
Akil Koyuncu 18
Aksaray 14
Alâtini Köşkü 81
Ali Canip Yöntem 8, 21, 197
Ali Fuad Türkgeldi 77, 79, 81
Ali Rıza Paşa, Batı (Makedonya) Ordusu Komutanı 73
Almanya 41, 45, 58, 79, 81, 82
Almanya Sefareti 79, 81
Anadolu 68, 73, 74, 89, 90, 91, 101, 102, 104, 194, 197
Andrei Toshev, Bulgar Diplomatı 111
Arıburnu 21
Arif Hikmet Paşa 81
Arnavutça 97
Arnavutluk 44, 45, 46, 47, 54, 56, 59, 72, 74, 87, 91, 96, 97, 108, 115, 148, 163
Arnavutluk İsyanı 45, 46, 47, 56
Asar-ı Tefik 84
Asım Bey, Harbiye Nâzırı 49, 50
Âşiyân 17

Atina 49, 107, 110, 114, 162, 170, 171, 172, 173, 174, 176, 177
Atina Antlaşması 107, 110, 114
Averoff Zırhlısı 84, 153, 156
Avlonya 147, 148
Avrupa 41, 42, 44, 46, 49, 52, 54, 57, 60, 61, 62, 67, 70, 72, 86, 87, 94, 96, 99, 104, 115, 132, 137, 152, 160, 163, 171, 172, 173, 197
Avrupalı 42, 107, 160
Avusturya 43, 46, 49, 60, 67, 72, 88, 96, 97, 108, 120, 161
Ayanlık 14
Ayasofya 45, 99
Ayasofya Camii 45
Ayaşaranda 150
Aydonan 94, 153, 154, 155

B
Babiâli 49, 52, 60, 61, 62, 63, 64, 67, 69, 70, 75, 76, 77, 78, 80, 83, 86, 88, 101, 116, 132
Babiâli Baskını 75, 76, 77, 80, 101
Babiâli Camii 67
Baha Tefik 17
Bahkesir 11
Balkan Harbi Mitingi 64
Balkan Harbi Muhacirleri 103
Balkan İttifakı 46, 48, 49, 51, 53, 54, 55, 60, 74, 99
Balkanlı 29, 86
Banas 48
Barbaros Hayreddin Zırhlısı 45, 84
Batı 17, 23, 63, 73, 74, 93, 106, 107, 108, 110, 111, 114
Batılı 85, 97, 109
Batı (Makedonya) Ordusu 73
Batı Trakya 63, 106, 107, 108, 110, 111, 114
Batı Trakya Geçici Hükümeti 106
Baytar Rüştiyesi 14
Belgrat 49
Berlin Antlaşması 43, 46, 55
Berliner Tagesblatt Gazetesi 95
Besim Ethem Bey, Doktor 20
Beylerbeyi Sarayı 81, 82, 83
Bijan 161, 167, 172
Bingazi 59, 68
Bizernice 142
Boğazönü Adaları 84
Bosna-Hersek 43, 46
Bozgun 118
Bulgar 29, 33, 34, 35, 44, 48, 51, 52, 54, 60, 72, 74, 75, 83, 85, 89, 91, 95, 96, 99, 102, 103, 105, 112, 113, 125, 126, 127, 162, 173, 176, 177, 181, 182, 183, 184, 185
Bulgar Eksarlığı 83
Bulgaristan 34, 35, 43, 46, 47, 48, 51, 54, 55, 56, 60, 61, 68, 69, 73, 85, 89, 91, 98, 100, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 120, 123, 124, 170
Bulgar Kilisesi 52, 83
Bulgar Milli Hareketi 53
Büyükçekmece 95
Büyük Mecmua 22, 24

C

Cafer Al-Askeri 92
Calibe Hanım 20
Cavid Paşa, Ordu Kumandanı
22, 155
Cemal Azmi 76
Cemalettin Efendi, Şeyhülislâm
63, 70, 71, 80, 93
Cemil Topuzlu 63
Cesarettepesi 21
Çiyoletti 58, 59
Cuma-yı Balâ 29

Ç

Çakırcalı Efe 16
Çanakkale 20, 21, 47, 74, 84,
196
Çanakkale Boğazı 74, 84
Çanakkale Savaşı 20, 21
Çarova 127
Çatalca 70, 75, 78, 85, 86, 95, 98,
116, 149, 150
Çatalca Cephesi 70
Çingene 135, 183, 185
Çocuk Bahçesi 17
Çürüksulu Mahmud Paşa 111

D

Dadaylı 162
Damat Şerif 81
Darülfünun 21, 64, 66, 196
Dedağaç 82, 108, 110, 111
Derini 46
Derne 59
Dibiç 90

Diken 22, 24
Dikran Efendi, Eczacı 145
Dimetoka 73
Divân-ı Âli-i Askerî 113
Diyosan 153
Dobruca 109
Doğu 23, 73, 74
Doğu Ordusu 73, 74
Donanma 22, 24, 45, 85
Donanma Cemiyeti 45
Doyçe Bank 79

E

Edebi Serbest İzmir Gazetesi 17
Edebiyat-ı Cedide Gazetesi 15
Edirne Askerî İdadisi 15
Efrat Mektebi 16
Ege Adaları 68, 86, 87, 110, 114
Ege Denizi 68, 74, 84, 85, 86, 100,
108, 110
Eğridere 108
Eksarklık 52
Emanuel Karasu 107
Eminağa Hanı 166
Emir Şekip Aslan 45, 49, 51, 52,
53, 97
Enez 86, 100, 108
Enis Behiç Koryürek 21
Enver Bey (Paşa) 60, 76, 77, 79,
80, 116
Epir 73, 75, 103
Epir Ordusu 75
Erkân Harp Dairesi 71
Ermeni 149
Ertuğrul Mağazası 76

Estonya 57
Eşekkulağı Geçidi 108
Eşref Efendi 126
Eyüp 14

F

Faik Paşa, Doktor, İzmir Askeri Has-
tanesi Başhekimi Doktor 17
Faruk Nafiz (Çamlıbel) 22
Fere 108
Ferik Abdullah Paşa 71
Fethi Okyar 72, 83, 84, 92
Fetrih 162
Fevziye Abdullah Tansel 18, 37
Filyadis 167
Florina 141
Fotoriç 160
Fransa 41, 49, 96, 99, 192
Fransız 20, 23, 50, 57, 94
Fransızca 17, 107, 166, 167, 168,
172, 173
Fransız İhtilali 57
Fraşar 145, 146
Fuat Köprülü 22

G

Galip Kemali Bey 49
Garbî Trakya Hükümet-i Müsta-
kilesi 106
Garp Ordusu 18, 135, 139, 142,
154, 159
Gelibolu 170, 171
Genaral Degiorgis 16
Genç Kalemler Dergisi 18, 23,
24, 195
General Sabuncadaki 166

General Savov, Bulgar diplomat
111
George Averoff 84
Gesoff, Bulgar Başvekili 60, 61,
99
Geylan 46
Girit 43, 46, 54, 83, 87, 110, 114
Goltz Paşa 118
Göç 101, 106
Göçmenler 103
Gönen 11, 13, 14
Görice 142, 143, 147, 160
Grigor Nachovic 111
Gümülcine 106, 108
Güzeyil 124, 125
Güzide Hanım 12

H

Haç 45
Haçlı 57
Hafız Hakkı Bey 118
Haftalık İzmir 17
Haftalık Serbest İzmir 17
Hakkı Paşa 45, 46
Hakkı Süha Gezgin 7, 21
Halaskar Zabitan Hareketi 80
Halil Hurşid Bey 77, 80
Halil Menteşe 99, 111
Halka Doğru 19, 24, 193
Hamdullah Suphi Tanrıöver 21
Harbiye Nezareti 71, 76
Hareket Ordusu 18
Hariciye Nâzırlığı 49
Hasköy 149
Hayat Mecmuası 7

Haydarpaşa Hastanesi 22
Hayret Paşa 138
Hıristiyan 34, 51, 60, 61, 62, 91,
118, 168
Hilal 45, 102
Hilal-i Ahmer Cemiyeti 102
Hoca Salih Efendi, Batı Trakya
Bağımsız Hükümeti Cumhur-
başkanı 107
Hüdavendigâr 46
Hülya Argunşah 23, 25, 38, 191
Hüseyin Cahit Yalçın 80
Hüseyin Hilmi 17
Hüseyin Hilmi Paşa, Sadrazam
47, 137
Hüsrev Bey 77
Hüsün Dergisi 18

I
Islahat Lahiyası 71

İ
İbrahim Alaattin Gövsa 8, 21
İbrahim Temo 70, 100
İfham Gazetesi 22, 24
İnci Dergisi 24
İnebolu 14
İngiltere 41, 42, 47, 56, 57, 59, 72,
84, 96, 99
İpek 46
İpsala 162
İrtika 17
İskeçe 108
İstanbul 7, 11, 12, 14, 15, 16, 17,
18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28,
30, 31, 35, 44, 45, 46, 47, 48, 49,

50, 52, 53, 55, 56, 58, 59, 60, 62,
63, 64, 66, 67, 69, 70, 71, 72, 73,
75, 76, 78, 80, 81, 82, 83, 84, 85,
86, 89, 91, 92, 93, 94, 95, 97, 99,
100, 101, 102, 103, 105, 107, 110,
111, 114, 115, 116, 117, 118, 131,
147, 148, 150, 162, 168, 173, 188,
194, 195, 196, 197
İstanbul Antlaşması 105, 107, 110,
111, 114
İşkodra 44, 54, 87, 97, 103, 116
İştep 56
İştib 110
İtalyan 16, 36, 55, 91
İttihat ve Terakki 19, 20, 28, 33,
47, 51, 53, 64, 67, 75, 77, 80, 87,
88, 101, 116, 118
İttihat ve Terakki Genel Mer-
kezi 77
İzidor 131, 132
İzidor Köprüsü 132
İzmir 11, 16, 17, 45, 106, 147,
194, 197
İzmir Askeri Hastanesi 17
İzmir Redif Tümeni 16
İzvolaki, Rusya Hariciye Nâzırı
56

J
Jandarma Zâbitân 16
Jöntürkler 56

K
Kabataş Sultanisi 19
Kâbizon 144
Kadıköy 12, 20, 22, 46

Kadın 17, 130
Kafkasya 11
Kâinat Kütüphanesi 67
Kalabaki Hanı 154
Kalamış 21
Kâmil Paşa, Eski Sadrazam, İzmir
Valisi 17, 78, 79, 80, 115
Kâmil Paşa, Yeni Sadrazam 81,
83
Kanlıtepe 164, 165
Kanunu-i Esasi 42
Karaburun 123
Karadağ 48, 51, 55, 56, 61, 66, 68,
69, 73, 89, 96, 97, 98, 101, 108,
110, 123, 125, 162
Karadağ Prensligi 66
Karadeniz 14, 44, 86
Karağaç 108
Kara Kemal 77
Karasu 108
Kavala 110
Kayser Wilhelm 82
Kâzım Nâmi 195
Kefalonya 167
Kenan Hulusi Koray 8, 185
Kıbrıslı Tevfik Bey 76
Kırcaali 108
Kırçova 138
Kırım 48
Kırkkilise (Kırklareli) 73, 74, 75,
89
Kiliseler Kanunu 83
Kiliseler Meselesi 47
Kiliseli 126, 127, 130
Kilisura 147, 149, 151
Kocamustafapaşa 14
Koçana 56
Koçolus 161
Kokoriç 166
Koniça 153
Konstantin, Yunan Kralı 75, 173
Kosova 44, 97
Koşukavak 108
Köprülü 29, 46, 124, 125, 126, 130,
131, 132, 136
Kral Ferdinand, Bulgar kralı 50
Kumanova 24, 74, 93, 103, 115, 127
Kumanova Muharebesi 103, 115
Kuşadası 16, 17
Kuşadası Redif Taburu 16
Kuşdili Mahmud Baba Mezar-
lığı 22
Kuzey Afrika 68
Kuzey Arnavutluk 103
Küçük Cavid Paşa 155

L
Lahey Hakem Mahkemesi 113
Lap 46
Leskovik 94, 148, 153, 160
Londra Antlaşması 85, 86, 110
Loreley Yatı 81, 82
Lozeç 163
Lüleburgaz-Pınarhisar Muhare-
beleri 75

M
Mahmud Muhtar Paşa 64
Mahmud Şevket Paşa 71, 80,
161, 162
Makas 108
Makedon 101

Makedonya 16, 35, 43, 44, 45, 46, 48, 51, 52, 54, 56, 59, 72, 75, 77, 89, 91, 96, 103, 107, 108, 109, 110, 115, 116, 117
Makro Kışlası 171
Manastır 18, 29, 44, 46, 54, 74, 75, 97, 110, 133, 134, 135, 136, 137, 140, 141, 187, 188
Mareşal Fevzi Çakmak 72, 73
Margirit Hapishanesi 170
Marki Pollaviçini, Avusturya elçisi 67
Meclisi Mebusan 49
Meclis-i Vükelâ 113
Mecmua-i Edebiyye 16
Megalo İdea 74
Mehmed Ali Bey 134
Mehmet Emin Yurdakul 21
Mekteb-i Harbiye-i Şahâne 16
Mekteb-i Osmanî 14
Menlik 29
Meriç 107, 109, 111, 115
Mersin 174
Mesta 108
Mestanlı 108
Mesudiye 84
Mısır 59
Midilli 85
Midye 86, 100
Milliyetçilik 24, 50, 75, 116, 117
Miralay Osman Senai Bey 67
Morali 168
Mora Yarımadası 114
Mosoros Kikis, Posta Nâzırı 79
Mösyö Bongars, Fransa Başbakanı 96
Mugilla 135, 136
Mustafa Kemal 21, 60
Mustafa Necip Bey 76, 77
Muzaffer Uyguner 16, 38
Müttefikler 176

N
Nafiz Bey, Sadâret Yaveri 76, 77
Naflion 8, 30, 175, 176, 177, 192, 194
Nallı Mescit 76, 79
Narda 156, 167, 168, 169
Nazım Paşa, harbiye Nâzırı 66, 71, 73, 74, 77, 79, 80, 92, 116, 168
Necip Türkçü 17
Nikola 48
Niyazi Ahmet Banoğlu 7, 123
Nizam-ı Cedid 90
Nizamiye Taburları 71
Noradungiyen Efendi, Hariciye Nâzırı 63, 72, 83

O
On iki Ada 47, 60, 68, 82
Ortaköy 108
Osmanlı 30, 33, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 69, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 125, 147
Osmanlı-İtalya Savaşı 68
Osmanlı-Rus Savaşı 42

Ö
Ömer Naci 77

P
Pallavçi 72
Paris Konferansı 41
Paşmaklı 108
Patras 169, 170, 171
Peltuvar 133
Permed 152
Pire 153, 160, 162
Pirlepe 18, 29, 127, 131, 133, 134
Pirogil 143
Pomak 44, 101, 126
Preveze 169
Priştine 110
Prusya 41
Pul Mecmuası 23

R
Racconigi Antlaşması 57
Rahmi (Apak) 93
Razlık 29
Reşad Nuri (Güntekin) 22
Reşid Bey, Dahiliye Nâzırı 79, 80
Reval 57
Reval Görüşmeleri 57
Richard Hall 117
Romen 109, 116
Rum 16, 29, 43, 51, 52, 83, 161, 169, 172, 173
Rumca 166, 169, 172
Rumeli 18, 29, 45, 49, 54, 63, 69, 70, 71, 73, 74, 84, 89, 97, 100, 102, 115, 116, 119, 131, 132, 137

Rum-Ortodoks Kilisesi 52
Rus 32, 48, 90, 99, 115, 169
Rus çarı 48, 99
Rusya 41, 42, 51, 52, 55, 56, 57, 59, 60, 67, 96, 97, 115, 120
Rusya Çarlığı 67

S
Sabah Gazetesi 23, 76, 88, 126, 137, 138, 166, 169
Sadâret Dairesi 76
Sadık Bey, Telefon Müdürü 77
Sakız Adası 85
Salih Zeki (Aktay) 22
Santa Marya Adası 169
Sapançalı Hakkı 76
Seddülbahir 21
Selanik 8, 16, 18, 29, 43, 44, 45, 48, 49, 50, 53, 54, 63, 73, 74, 75, 81, 82, 107, 114, 117, 123, 133, 136, 147, 150, 156, 159, 173
Serbest İzmir 17
Serez 29, 34
Sırp 48, 55, 74, 91, 96, 101, 102, 103, 109, 117, 132, 162
Sırp Krallığı 96
Silistre 109
Sinop 81
Sir Edward Grey 47, 72
Sirkeci 76, 103
Sirkeci Garı 103
Sisam Adası 85
Slav 51
Sofya 48, 49, 50, 67, 176
Sömürgeler Enstitüsü 58

Stephane Lausanne, Fransız gazeteci 94
Sultan II. Abdülhamid 30, 42, 47, 48, 51, 52, 53
Sultan Abdülaziz 52
Sultan Beşinci Mehmed 45
Sultan II. Mahmud 90
Sultan Reşad 45, 46, 77
Sultantepe 128
Süleyman Tevfik 45, 46, 49, 50, 53, 55, 56, 58, 59, 62, 66, 67, 81, 82, 91

Ş
Şair 22, 24
Şam Kolordusu 136
Şark Demiryolları Kumpanyası 113
Şerif Hulusi 37
Şevket Süreyya 75
Şiir 18
Şura-yı Saltanat 63
Şükrü Paşa 73

T
Tahir Alangu 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 37
Tahsin Uzer 76, 77
Talat Paşa 70
Tanin 24, 64, 87, 88, 193
Tanzimat 7, 17, 41, 90
Tanzimat Fermanı 41
Tanzimat-ı Hayriye 90
Taşköprülü 162
Tatar Abdurrahman Bey, Maliye Nâzırı 80
Tedkikat-ı Lisaniyye Encümeni (dil inceleme Komisyonu) 21
Tekfurdağı 89
Tepedelen 147
Teselya 73
Tevfik Bey, Harbiye Yaveri 77, 83
Tevfik Fikret 15
Tırnavi [Tırnova] 141
Tobruk 59
Trablus 58
Trablusgarp 47, 53, 54, 56, 57, 58, 59, 60, 68, 98, 118
Trablusgarp Savaşı 47, 54, 56, 57, 98
Trakya 43, 54, 69, 72, 73, 106, 107
Turan Gazetesi 124, 197
Turgut Reis 84
Türk 7, 16, 19, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 34, 35, 36, 37, 42, 44, 45, 49, 58, 65, 69, 70, 75, 77, 79, 81, 84, 85, 87, 92, 93, 100, 101, 103, 104, 106, 107, 108, 114, 115, 119, 132, 149, 166, 181, 182, 183, 184, 195, 197
Türkçe 17, 26, 30, 36, 107, 126, 132, 172
Türkçü 19
Türk Dünyası 24
Türkgeldi 78, 80
Türkiye Cumhuriyeti Devleti 103
Türk Kadını Dergisi 22
Türk Sözü Dergisi 19, 24
Türk Yurdu Dergisi 19, 24, 195, 197

U
Ulah 101
Usturumca 126
Uşak Redif Taburu 77
Uşi Antlaşması 68

Ü
Üçüncü Ordu 16, 18, 29
Üsküp 45, 74, 75, 110, 131, 147, 188

V
Vakit gazetesi 15, 22, 24, 199
Vardar Ordusu 93
Vedranje 124
Vekiller Meclisi 71
Venizelos, Yunanistan Başbakanı 48
Viyana kuşatması 41
Vornik 142

Y
Yahudi 107, 117
Yakorit 18, 29, 181, 183, 191
Yakova 46
Yakup Cemil 76, 77

Yanya 24, 30, 44, 54, 75, 87, 97, 103, 114, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 162, 163, 169, 170, 172, 194

Yanya Kalesi 30, 194
Yeni Dünya Dergisi 22
Yeni Gazete 58
Yeni Mecmua 22, 24, 31, 185
Yeşilköy 95
Yugoslavya 44, 97
Yugoslavya Krallığı 97
Yunanistan 8, 24, 43, 44, 46, 48, 51, 55, 56, 60, 61, 68, 69, 74, 84, 85, 86, 89, 96, 97, 98, 103, 107, 108, 110, 114, 116, 174
Yunanlı 84
Yunan Muharebesi 15
Yusuf İzzeddin Efendi 58, 162
Yusuf Ziya (Ortaç) 22

Z
Zaman 22, 24, 147
Zekâ 19, 24
Zeki Paşa, Vardar Ordusu Komutanı 93
Zibha 154
Zincirlikuyu Asri Mezarlığı 22

Balkan Harbi Hatıraları

Ömer Seyfettin
(1884-1920)

11 Mart 1884 günü Balıkesir'in Gönen ilçesinde doğdu.

Şair, hikâyecisi, fikir ve siyaset adamı, asker, öğretmen, nazariyatçı ve tenkitçi yönüyle Tanzimat'tan sonraki Türk edebiyatının ve düşünce dünyasının göz ardı edilemeyecek önemli bir şahsiyettir.

4 Mart'ta Haydarpaşa Hastanesi'ne kaldırılmış 6 Mart 1920'de hayata gözlerini yummuştur. Ölüm sebebi şeker hastalığı olarak belirtilmiştir.

Ömer Seyfettin Türk edebiyatı tarihinde her şeyden önce hikâyeleriyle öne çıkmış bir kişiliktir. Bununla beraber o, hikâyelerinin yanında makale, deneme, eleştiri, fıkra, anı, tiyatro ve şiir türlerinde de eserler vermiştir. Bu yönleriyle tanıdığımız Ömer Seyfettin'in bir de esaret günleri söz konusudur. Şöyle ki:

Ömer Seyfettin, Aralık 1908 ile Ocak 1909 arasında, Selanik'teki Üçüncü Ordu'nun Nizamiye Taburu'na tayin edilmiştir. Burada eşkıya takip maksadıyla, birçok yerleşim merkezini gezmiş, Türk ve İslâm düşmanı komitecilerin Müslümanlara karşı yaptıkları pek vahşi ve son derece barbarlık örneği hâdiseleri yerinde müşahade etmiştir.

Savaşın toplum düzeninde meydana getirdiği sarsıntıları, acıları, yıkıntıları yakından gören ve yaşayan Ömer Seyfettin, Yanya Kalesi'nin savunmasında Yunanlılara esir düşmüş, önce farklı yerlerde tutulmuş, daha sonra Nafplion kasabasında yaklaşık bir yıl esir kalmıştır. Kitapta yer alan hatıraların bir kısmı da bu dönemi kapsamaktadır.

Çalışma dört bölümden oluşmaktadır: İlk bölümde Ömer Seyfettin'in hayatı, sanatı, eserleri ve eserlerinde Balkanlar ile ilgili yazılar; ikinci bölümde, Balkan Harplerinin kısa tarihi; üçüncü bölümde, Ömer Seyfettin'in Balkan Harbi Hatıraları; son bölümde ise konuyu tamamlayıcı yazılar yer almaktadır. Son bölümde yer alan ilk iki yazı, Ömer Seyfettin'in İbrahim Alaattin Gövsa'ya ve Kenan Hulusi Koray'a anlatımlarından oluşmaktadır. Bu bölümde ayrıca, Ömer Seyfettin'in Balkan Harplerinde ve esareti döneminde Ali Canip Yöntem'e gönderdiği mektuplar da yer almaktadır.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN: 978-605-88002-1-2

9 786058 800212